

mene, jaz sem utrujen, kratkomalo utrujen — Ja, to je, hudičevi ste — Ne morem več odgovarjati, mene ni nobeden niti pri spovedi tako mučil — To je problem, taka vprašanja . . . » itd.

In kakšna so ta vražja vprašanja? V glavnem o odnosu moškega do ženske, o spolnosti skozi prizmo lastnih izkušenj, o slasti, nasladi, o moški impotenci, kompleksu itd. — torej same zanimive reči, zlasti če odgovarja 74-letni umetnik kak mesec pred svojo smrtjo.

Pa vendar: ne bi bil iskren, če bi trdil, da me to moti. Upam, da mi bo Žagar, ki tako uporno išče resnico, samo hvaležen, če tudi sam v tej zvezi odstreem enega njenih številnih drobcev. Žagar pravi v svoji spremni besedi k intervjuju med drugim: »Pogovoru sem dal tak naslov zato, ker me je pokojni slikar Venio Pilon večkrat obdolžil za zaslisevalca. Prišel me je optan z bisago včasih obiskat v Ljubljano. Govoril mi je, da mu moram intervju pokazati, preden bo na svetlem. Rekel je, da sploh ne vé, kaj je pravil med dolgim majskim pogovorom v njegovem ajdovskem stanovanju in da se mu je v glavi mešalo in tako . . . Pilonu pogovora nisem nikdar pokazal . . .«

Kmalu po tistem majskem pogovoru sem tudi sam srečal Piona v Piranu, ustavil me je in sedla sva pred kavarno Piran, takoj nato je prisedel še Pavle Zidar ali pa je že prej bil z mano, ne spominjam se dobro. Bilo je očito, da Piona nekaj tišči, kajti kmalu je prišel z besedo na dan in stekel je, med drugim, tudi naslednji pogovor:

Pilon: — Poznaš nekega Primoža Žagarja?

Jaz: — Njegove intervjuje berem.

Pilon: — In kaj praviš?

Jaz: — Zelo so zanimivi, največkrat prav nenavadni.

Pilon: — Ja, tudi mene je martral.

Jaz: — Nisem bral. Kje pa si bil objavljen?

Pilon: — Ko sem videl, kaj je napisal, ne, sem rekel, tega pa ne dovolim objaviti.

Najbrž nisem rekel ničesar, samo radovedno sem ga pogledal. Pilon pa je nadaljeval: — Saj sem menda res vse to govoril . . . ampak to nisem jaz . . . ne, to, kar sem govoril, to nisem jaz . . . kaj jaz vem, on je kar rinil vame . . . ne, to nisem jaz . . . In veš, kaj mi je rekel, ko sem rekel, da ne dovolim objave intervjuja? . . . Bom pa počakal, je rekel, objavil ga bom po vaši smrti, ja . . .

Tokrat, v Piranu, sem se temu samo nasmehnil, zdaj, ko sem ta intervju bral, me je nekaj zbadlo. Prav gotovo, intervju je avtentičen, kolikor pa sem imel priložnost poznati Piona, bi mu skoraj pritrldil, da je pozneje, ko je svoje odgovore premislil, spoznal, da le ni odkril svoje sedme tančice. Hočem reči: tudi zdaj, ko prebiram ta Pionova »priznanja« preiskovavcu Primožu Žagarju, se mi ob spominu na omenjeni klepet s Pilonom v Piranu zdi tudi ta intervju v Problemih bolj rezultat preiskave kot pa izpoved umetnika.

Podobna misel je morda obšla tudi Žagarja, ko je iskal naslov za svoj intervju s Pilonom in se, najbrž med mnogimi možnostmi, odločil za sedanjega: Slikar v preiskavi.

C. Zlobec

Antikronika

Slovenski Solženicin na obzorju. Najpopularnejši Slovenec našega časa je v teh veselih predpustnih dneh izpovedal v eni svojih številnih izjav tudi nasled-

nje: če se bodo pomisleki zoper njegovo Maškarado obdržali, utegnemo Slovenci dobiti svojega Solženicina. — Torej je vendarle napočil tudi naš čas. Zdaj

baje tudi najbolj vneti pristaši Maškara-de, celo tisti iz vrst slovenskega sub-novinarstva, pritiskajo na cenzurno komisijo, naj ne podpiše tiste slavne cenzurne kartice, kajti priložnost je le priložnost, in neumno bi bilo, če bi kar tako, iz gole sentimentalnosti, zapravili svojega Solženicina.

Še ni vse izgubljeno. »Ali je režiser Boštjan Hladnik,« se zanosno sprašuje Nedeljski dnevnik, »s svojim najnovejšim filmom res primazal klofuto naši morali?« — Kjer je dim, je tudi ogenj, pravijo, torej je med nami še morala, pa smo že obupovali . . .

Jezikovni purizem. Peter Zobec (asistent režije pri Maškaradi) se je začudil: »Doslej sem bil mnenja, da je v naši kulturi prepovedana samo beseda — prepovedano!« — Narobe, dragi Peter, celo vse bolj in bolj jo priporočajo, ker da so celo tiste znane prepovedi »Prehod za pešce zabranjen«, »Zabranjeno hoditi po travi«, »Zabranjeno kaditi«, »Vstop zabranjen« itd. prav grdi hrvatizmi.

Umetniški kriteriji so vendarle spet med nami. V že omenjenem Ljubljanskem dnevniku piše Janez Mally: »... Ob vsem tem bi dodali samo še to: naj gredo člani cenzure, pa tudi vsi ostali, ki jih tako skrbi javna morala — predvsem morala mladine, za pol ure sedet v »Evropejčka« ali kateri drugi lokal, v katerem posedajo tisti, ki bi ob ogledu Maškara-de menda doživljali hude psihične pretrese! Prisluhnejo naj govorici mladih (tistih, ki jih je v svojem filmu prikazal Hladnik!), slede naj njihovim izrazom in kretnjam, pa bodo kaj hitro ugotovili, da bi od vsem tem zardel celo — Boštjan Hladnik!« — Kritiki, umetniški kriterij je zdaj pri roki: če stvar diši bolj po mladih, stopite k »Evropejčku«, če gre za

svet odraslih, se napotite, recimo, v gostilno »Pri Amerikancu«.

Tu je izhod, betežna ljubljanska Drama. Matjaž Zajec straši v Mladini mladino, da je filmska komisija »fosil, ostanek preteklosti, ki pa utegne kaj kmalu koristiti nekaterim, ki bi hoteli zavreti proces demokratizacije in samoupravljanja«. — V tem grmu tiči torej zajec vseh težav našega samoupravljanja: prijatelji iz Drame, prisluhnite Matjažu Zajcu, če hočete zlesti iz svojih težav, ki pravimo, da so težave samoupravljanja.

Gospodarska stabilizacija in socialni čut za množice. Kot so nam sporočili številni jugoslovanski časopisi, je tudi Svetozar Vukmanović — Tempo izrazil svojo zaskrbljenost zaradi majavih nog našega gospodarstva, stabilizacija da je res nujna, je rekel, saj da se mora tudi on, pri svojih 800.000 S din mesečnega dohodka, marsičemu odreči, kaj šele tisti s sto starimi tisočaki na mesec. — Spoštovani gospod Vukmanović, ker ste izobražen mož, imate najbrž pri roki drugi zvezek Enciklopedije Leksikografskega zavoda, vzemite jo v roke, odprite na strani 65 in na njej poiščite geslo CINIZAM: drskost — tako tam piše — gruba otvorenost, bestidnost, surovost, prezir morala i svake društvene forme . . .

Slovenska Cerkev prestopa prag novega leta. V anketi s tem naslovom (Družina, 10. januarja 1971) pravi mariborski škof Maksimilijan Držečnik med drugim: »Slovenci smo se radi ponašali, da smo krščanski narod. Radi smo to naglašali, medtem pa je vera v celih slojih naroda pešala, namesto nje je marsikje stopila nova ‚vera‘ — brezboštvo.« — Ni kaj reči, nov, spravljen pokoncilski duh, pravi pravcati dialog.

Antikronist